

Výzkum veřejného mínění k problematice využívání větrných elektráren a jejich dopadů na životní prostředí a obyvatele

- Svitavsko -

RNDr. Bohumil Frantál, Ph.D.
Ústav geoniky Akademie věd ČR
Oddělení environmentální geografie, Brno

Výzkumy postojů k větrným elektrárnám na Ústavu geoniky AV ČR

- dlouhodobé výzkumy již od roku 2008
- dotazníková šetření s obyvateli obcí ve 14 lokalitách v 8 krajích ČR
- mapování změn v názorové hladině v průběhu času
- analýza motivačních faktorů a důvodů konfliktů
- publikace v prestižních mezinárodních vědeckých časopisech

Věžnice

Nová Ves v Horách

Anenská Studánka

Pavlov

Rejchartice

Pchery

Loučná nad Desnou

Drahany

Vítězná

Horní Loděnice

Protivanov

Bantice

Kontext výzkumu

- ✓ Rozvoj obnovitelných zdrojů (OZE) vyžaduje **sociální akceptaci** – tzn. přijetí ze strany veřejnosti.
- ✓ Přetrvává rozpor mezi vysokou mírou podpory využívání OZE jako obecné ideje ze strany širší veřejnosti (**sociální akceptace**) a mírou souhlasu s konkrétními projekty ze strany obyvatel dotčených obcí (→ **lokální akceptace**).
- ✓ Výzkumy (Median, 2019, Focus, 2020 aj.) ukazují, že česká veřejnost jednoznačně upřednostňuje OZE oproti jiným zdrojům (uhlí, jádro), ale část obyvatel neakceptuje projekty v blízkosti vlastního bydliště.
- ✓ **Lokální akceptace** je ovlivňována sociodemografickými charakteristikami, osobními preferencemi a zájmy, subjektivním vnímáním možných přínosů a dopadů, ale také specifickými lokálními (geografickými, ekonomickými) podmínkami a zkušenostmi.
- ✓ „**Halasná menšina**“ odpůrců často poráží mlčící souhlasnou většinu (veřejných jednání a anket se účastní spíše odpůrci projektů)

Cíle výzkumu

Cílem výzkumu veřejného mínění na Svitavsku bylo:

- ✓ Zmapovat postoje obyvatel obcí k otázce využívání obnovitelných zdrojů energie a specificky větrných elektráren v kontextu energetické bezpečnosti,
- ✓ Analyzovat rozdíly ve vnímání pozitivních a negativních dopadů větrných elektráren na životní prostředí a kvalitu života mezi různými skupinami obyvatel,
- ✓ Zjistit míru lokální akceptace potenciálních projektů větrných elektráren v daném území a identifikovat faktory, které mají signifikantní vliv na postoje obyvatel
- ✓ Získat objektivní a reprezentativní obraz daného problému v rámci zkoumané populace

Vymezení zájmového území
v rámci okresu Svitavy

Metodika

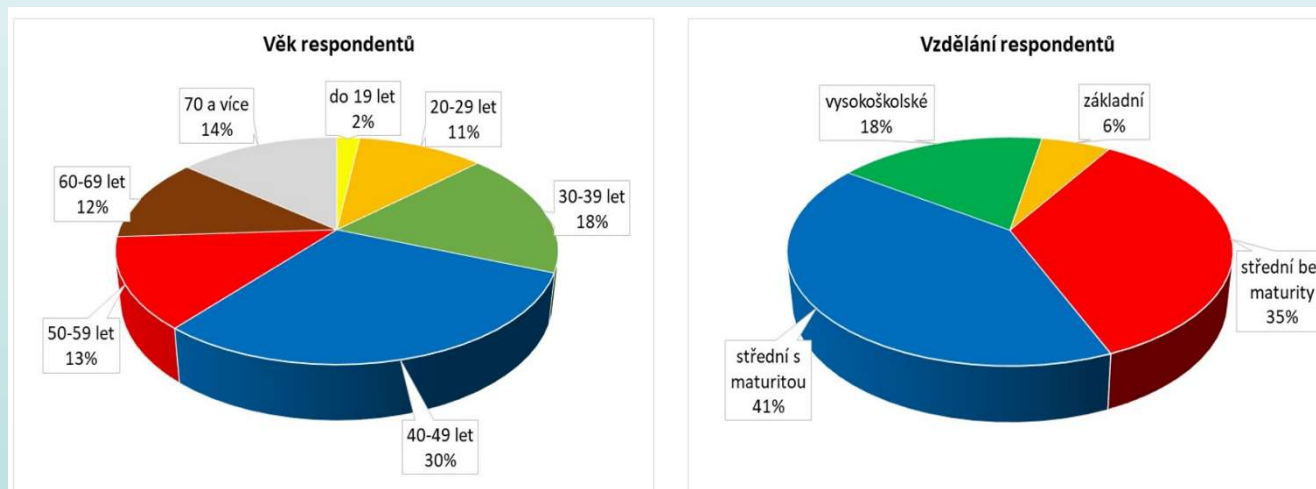

- ✓ **Dotazníkové šetření** provedené přímým dotazováním v terénu a v domácnostech respondentů za pomoci vyškolených tazatelů
- ✓ Výběr vzorku respondentů byl založen na **kvótním výběru**, tak, aby struktura výběrového souboru odpovídala podle kvótních znaků (pohlaví, věk, vzdělání) strukturu cílové populace

Výběrový soubor

- ✓ Celkem **579 respondentů** starších 18 let.
- ✓ V součtu představuje zhruba 2,5 % z celkové populace obcí zájmového území a 3 % z populace starších 18 let.
- ✓ Možná **statistická chyba** při dané velikosti výběrového souboru je maximálně +/- 4,2 %.

Obec	Počet respondentů
Dětřichov	26
Hradec nad Svitavou	84
Kamenná Horka	20
Koclířov	40
Opatov	40
Opatovec	37
Pohledy	20
Radiměř	37
Sklené	20
Svitavy	200
Vendolí	55
Celkem	579

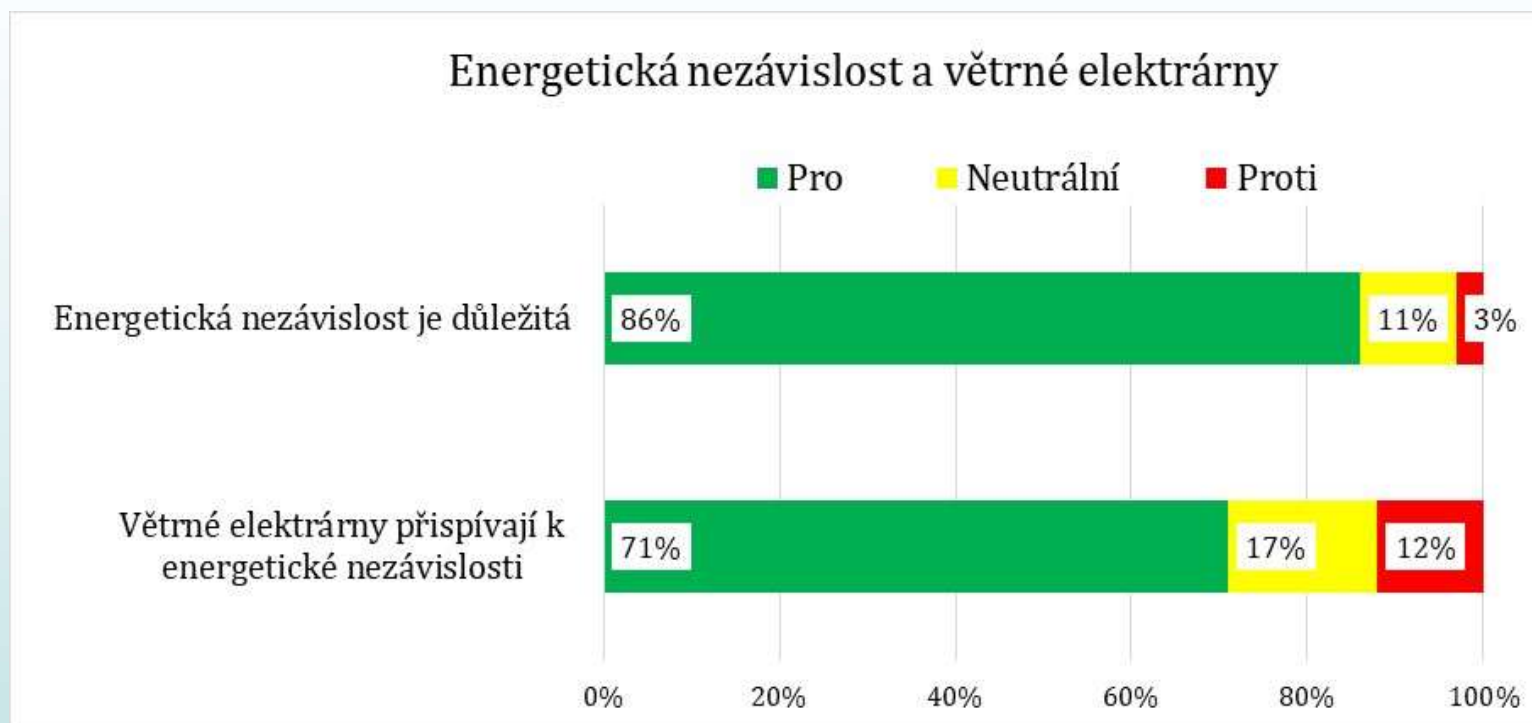

Obr. 2: Struktura výběrového souboru podle kategorií věku a dosaženého vzdělání

Zdroj: Vlastní výzkum

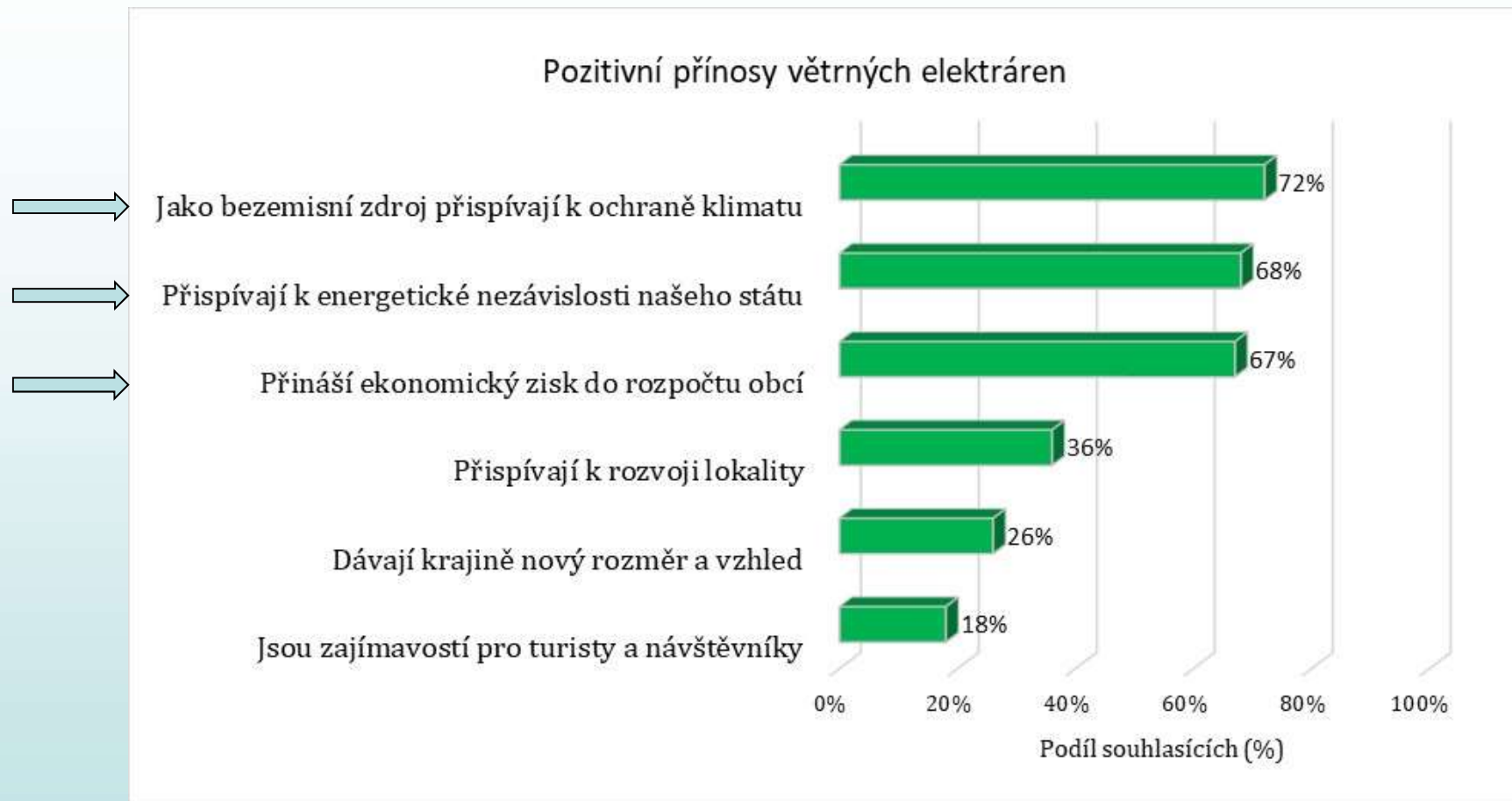
Výsledky

Význam větrných elektráren pro energetickou nezávislost ČR

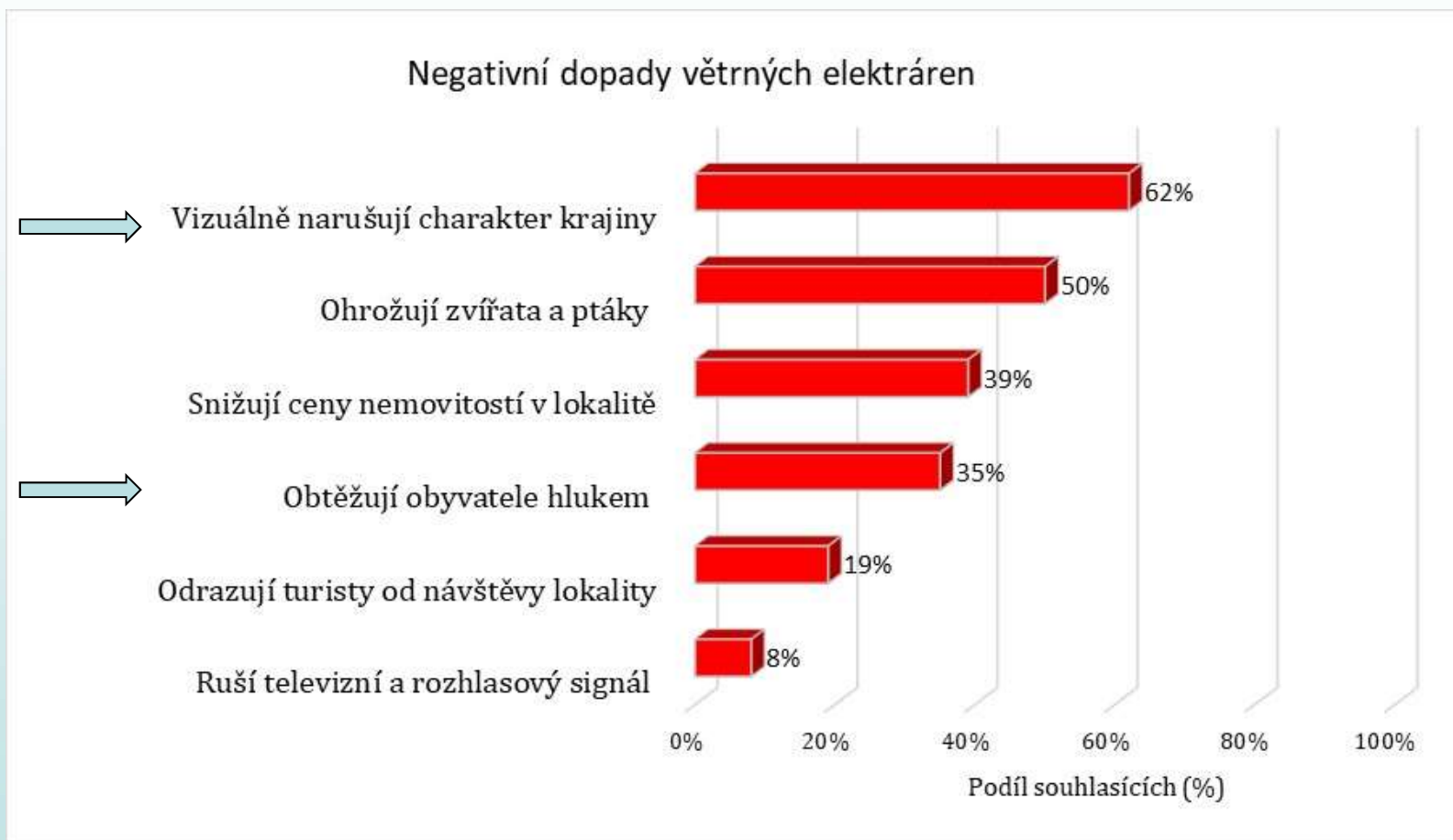
- ✓ Vnímání důležitosti energetické nezávislosti a významu větrných elektráren pro energetickou nezávislost roste s úrovní dosaženého vzdělání.
- ✓ Rozdíly v postojích mezi respondenty různých věkových kategorií nejsou statisticky významné.

Vnímání pozitivních přínosů VtE

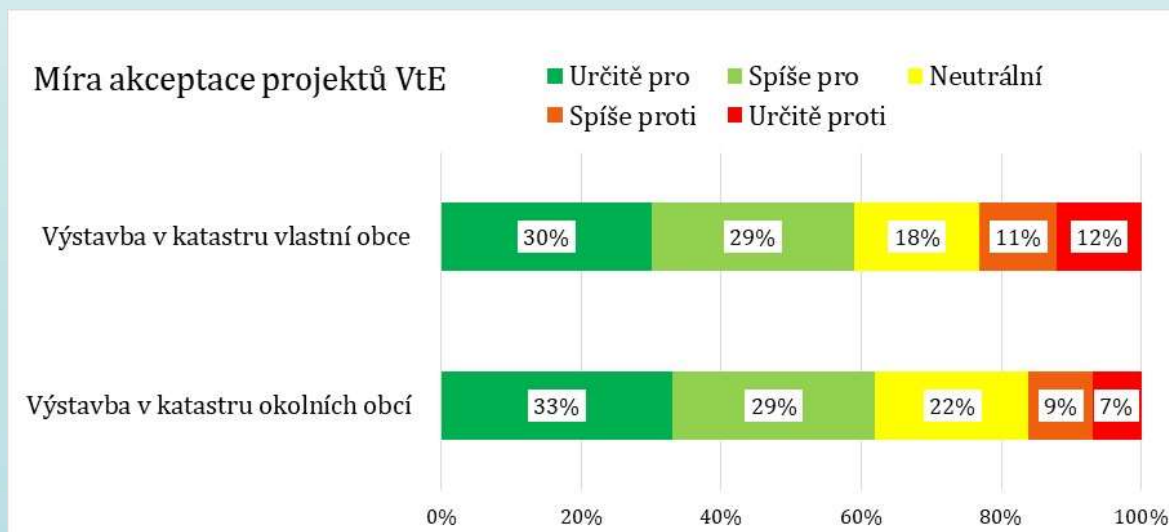
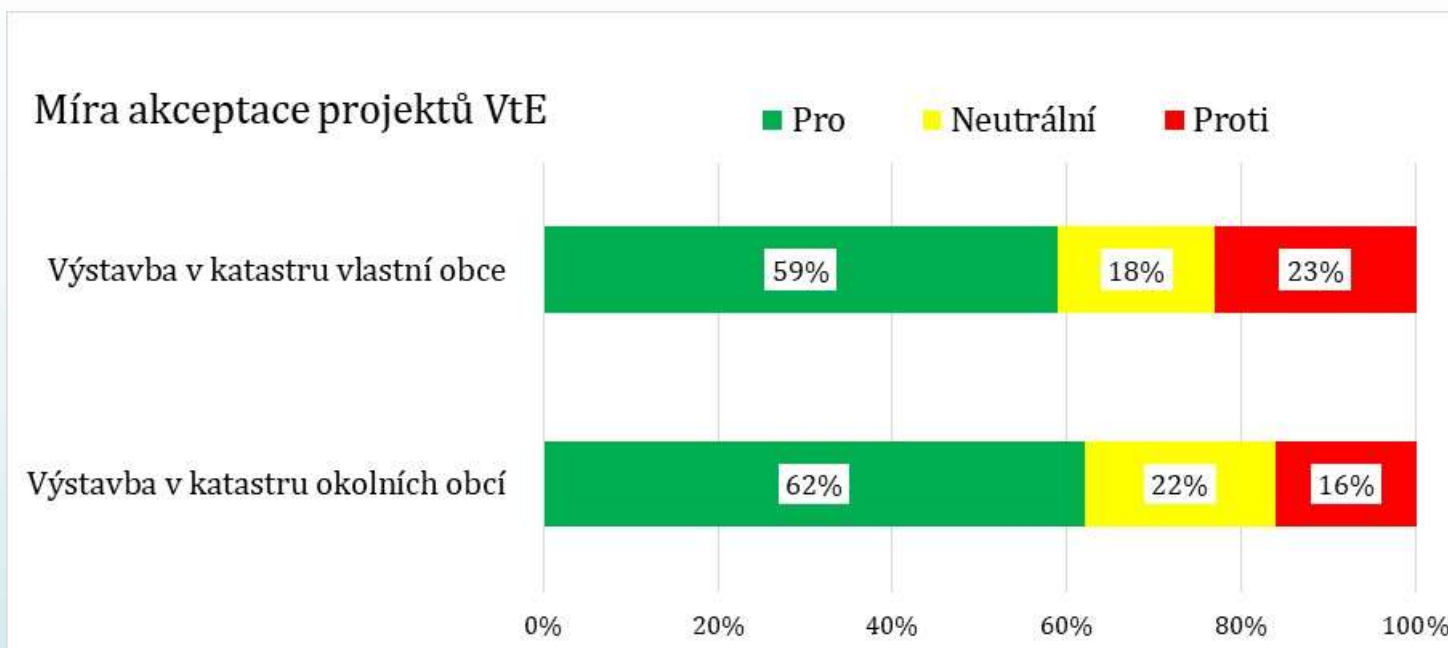
- ✓ Vnímání **ochrany klimatu, energetické nezávislosti a finančního přínosu** pro obce nejsilněji korelují s postojem lidí k projektům výstavby → tyto tři aspekty lze označit za hlavní **motivační faktory**, proč lidé souhlasí s výstavbou větrných elektráren

Vnímání negativních dopadů VtE

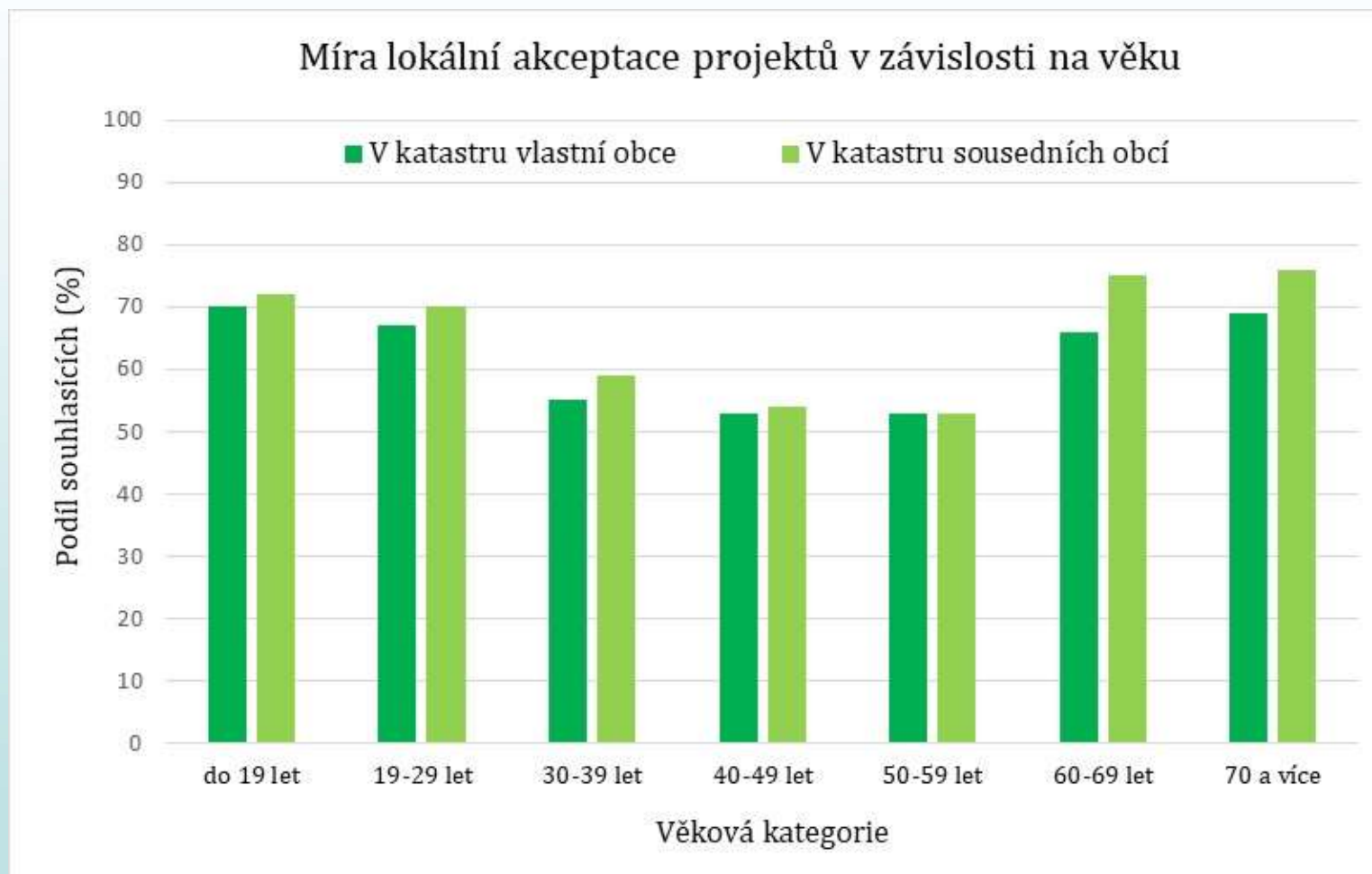

- ✓ Míra vnímání negativních dopadů na krajinu a obavy z hluku nejsilněji korelují s postojem k možné výstavbě elektráren
→ Tyto dva aspekty lze označit za hlavní demotivační faktory a bariéry, proč lidé nesouhlasí s výstavbou elektráren.

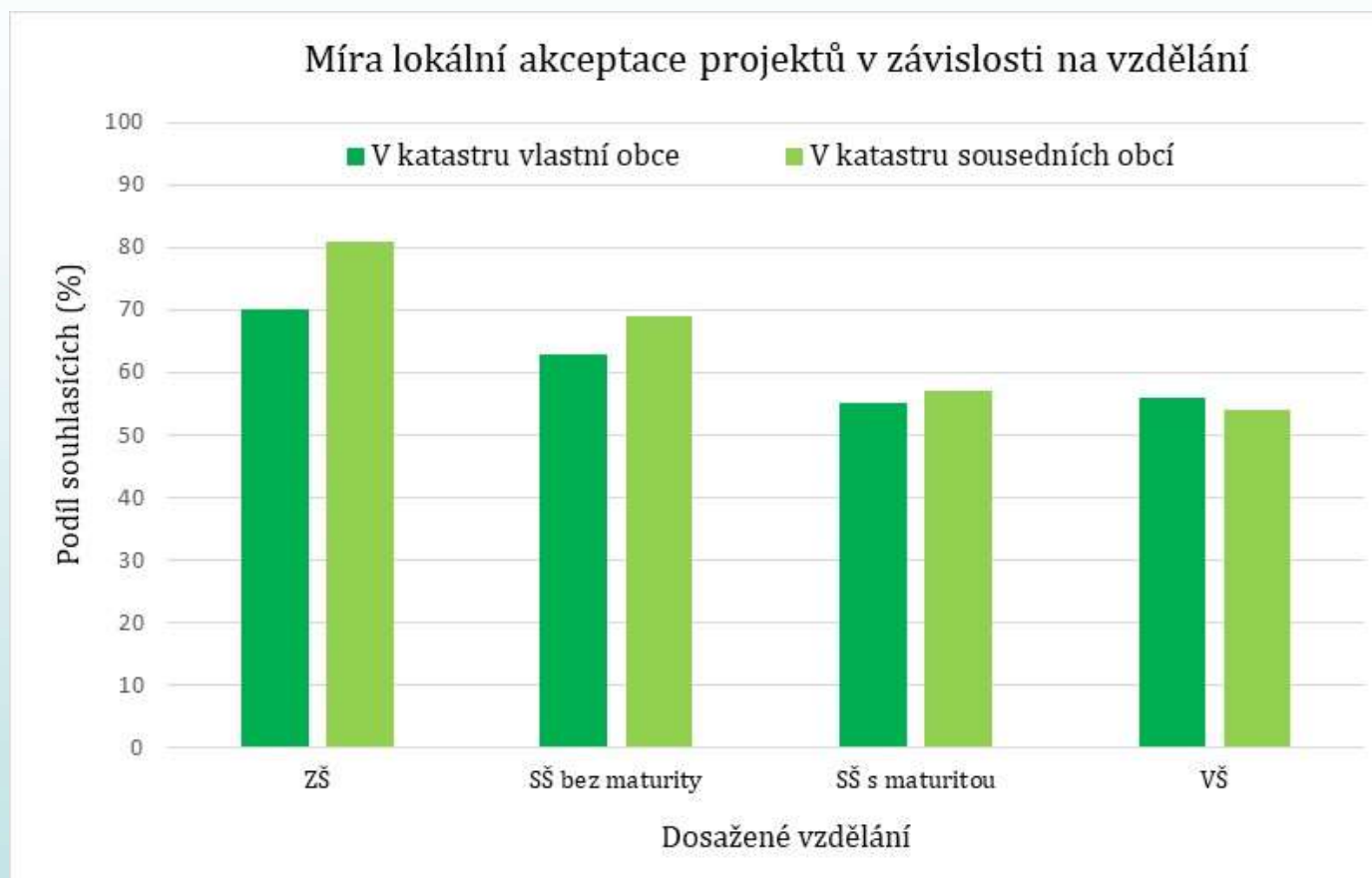
Míra lokální akceptace projektů VtE

Míra lokální akceptace VtE podle věku

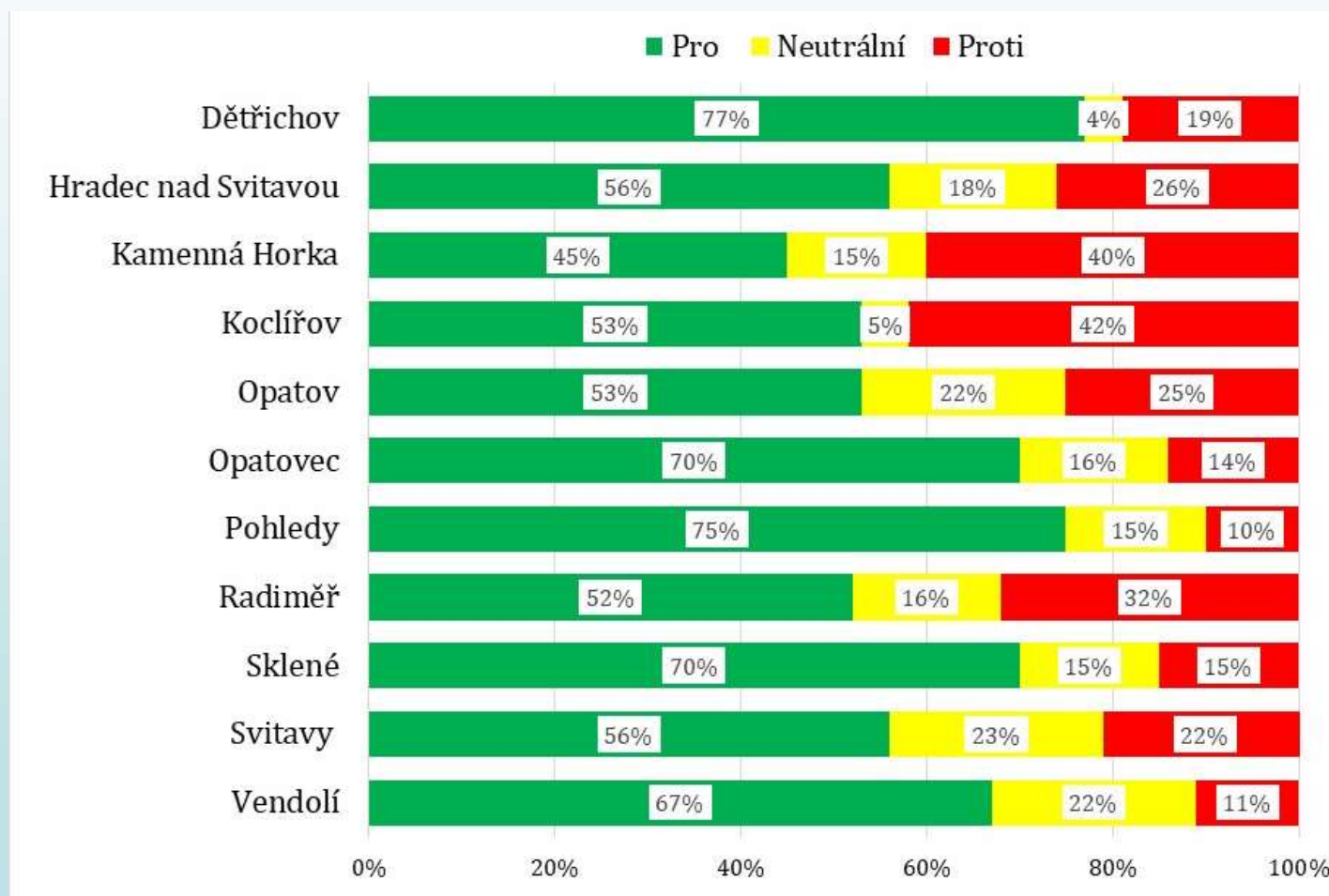
Míra lokální akceptace VtE podle vzdělání

- ✓ Z hlediska vzdělání jsou statisticky významné rozdíly pouze v postojích k možné výstavbě VtE v katastru okolních obcí (míra akceptace klesá s úrovní vzdělání).
- ✓ Kategorie vysokoškoláků je jediná, v rámci níž by o něco více respondentů souhlasilo s výstavbou VtE v katastru vlastní obce než v katastru okolních obcí.

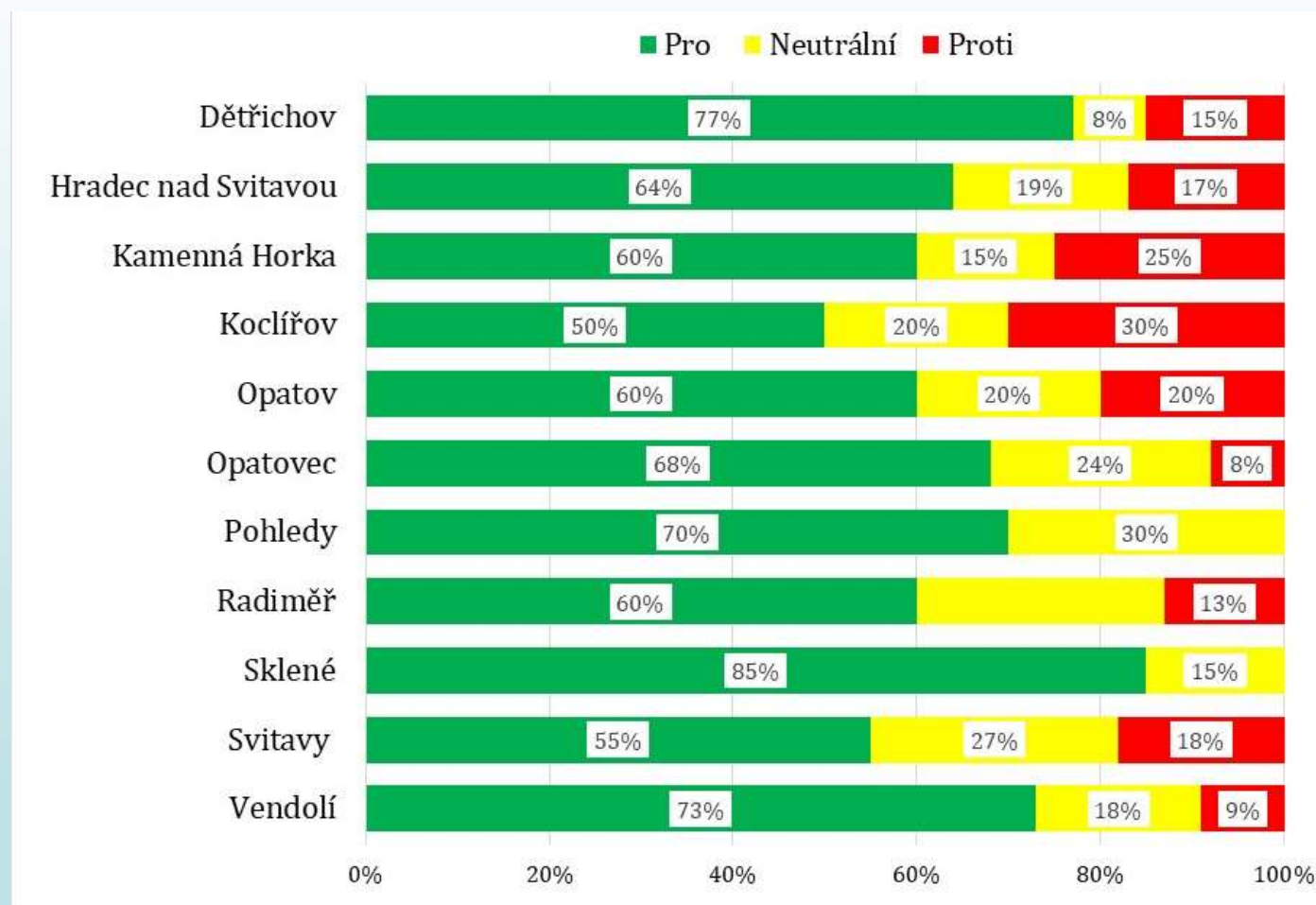
Rozdíly v míře akceptace mezi obcemi

1) Výstavba na území vlastní obce

Rozdíly v míře akceptace mezi obcemi

2) Výstavba na území okolních obcí

Závěry

- ✓ Vyšší míra akceptace než v lokalitách/regionech, kde ještě nemají osobní zkušenost s větrnými elektrárnami v okolí
- ✓ Menší rozdíly v názorové hladině mezi jednotlivými obcemi
- ✓ Ve všech obcích větší podíl souhlasících než nesouhlasících
- ✓ Nejvyšší míra souhlasu v obcích, v jejichž blízkosti se již VtE nachází (Pohledy, Sklené, Vendolí... + Dětrichov a Opatovec)
- ✓ → efekt „familiarizace“ (dlouholeté soužití s elektrárnami v okolí, zvyknutí si na ně, odbourání obav z negativních dopadů, vnímání spíše pozitivních přínosů, atd.)
- ✓ Vyšší míra akceptace u mladých ve věku do 30 let, ale také u starších věkových kategorií (nad 60 let)
- ✓ **Motivační faktory:** ochrana klimatu, energetická bezpečnost a finanční přínos pro obce (už nejde pouze o peníze !)
- ✓ **Demotivační faktory** (bariéry): negativní dopad na krajinu a obavy z hluku

Děkuji za pozornost !

Větrné elektrárny u obce Gruna, okres Svitavý (Foto: B. Frantál)

RNDr. Bohumil Frantál, Ph.D.

Ústav geoniky AV ČR, Oddělení environmentální geografie, Brno, E-mail: bohumil.frantal@ugn.cas.cz